

Priština, 16. novembar 2022.

Kod RUE-a: O_1635_2022.

Odbor Regulatornog ureda za energiju,

Bazirajući se na:

- Odredbe člana 9, stav 1, podstav 1.7, člana 15, stav 1, podstav 1.5, člana 26, stav 1, podstav 1.2, člana 46, stav 1, podstav 1.1, i člana 48, stav 1, 2, i 3. Zakona o energetskom regulatoru (Zakon br. 05/L-084);
- Odredbe člana 16, stav 1, člana 28, stav 1. Zakona o električnoj energiji (Zakon br. 05/L-085);
- Odredbe člana 18, stav 1. Zakona o energetici (Zakon br. 05/L-081);
- Odredbe člana 4, člana 5, člana 8, člana 9, člana 17 i člana 19, Pravila br. 03/2017 o određivanju maksimalno dozvoljenih prihoda Operatora sistema prenosa i tržišta (OSP/OT);
- Odredbe člana 4, člana 5, člana 8, člana 9 i člana 16, Pravila br. 05/2017 o određivanju maksimalno dozvoljenih prihoda Operatora sistema distribucije (OSD);
- Predlog o Ulaznim vrednostima - faktor efikasnosti, primljen od KOSTT A.D., dana 27. jula 2022.; i
- Predlog o Ulaznim vrednostima - faktor efikasnosti, primljen od KEDS A.D., dana 29. jula 2022., u okviru Trećeg periodičnog razmatranja za regulatorni period 2023-2027.

na sednici održanoj dana 16. novembar 2022. doneo ovu:

ODLUKU

- I. **ODOBRAVAJU SE** - Ulazna vrednost, faktor efikasnosti za Operatora sistema prenosa, Operatora sistema i Operatora tržišta (OSP/OT), kao i Operatora sistema distribucije (OSD) za Treći regulatorni period (RP3) **01. aprila 2023. - 31. marta 2028.**, kao u tabeli u nastavku:

<i>Ulazne vrednosti - faktor efikasnosti</i>	<i>Jedinica</i>	<i>2023.</i>	<i>2024.</i>	<i>2025.</i>	<i>2026.</i>	<i>2027.</i>
OSP/OT - KOSTT	%	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
OSD - KEDS	%	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5

Ulazne vrednosti - faktor efikasnosti utvrđen za OSP/OT i OSD

- II. **OBAVEZUJU SE** - Operator sistema prenosa, Operator sistema i Operator tržišta (OSP/OT), kao i Operator sistema distribucije (OSD) za sprovođenje ove odluke za Treći regulatorni period april 2023. - mart 2028.

OBRAZLOŽENJE

- Regulatorni ured za energiju (RUE), dana 26.05.2022 pokrenuo je Proces periodičnog razmatranja za treći regulatorni period (RP3) da bi odredio Maksimalno dozvoljenih prihoda (u daljem tekstu MDP) licenciranih OSP/OT i OSD, za period 1. aprila 2023. do 31. marta 2027.

- RUE je obavestio da će u ovom procesu periodičnog razmatranja razmatrati ulazne vrednosti koje će se koristiti za utvrđivanje MDP.
- RUE je dana 27. jula 2022. od Operatora sistema prenosa primio predlog za faktor efikasnosti u okviru Trećeg periodičnog razmatranja za regulatorni period 2023-2027.
- RUE je dana 29. jula 2022. od Operatora sistema distribucije primio predlog za faktor efikasnosti u okviru Trećeg periodičnog razmatranja za regulatorni period 2023-2027.
- RUE je dana 13. septembra 2022. objavio Konsultativni izveštaj - Faktor efikasnosti za OSP/OT i OSD.
- RUE je, kroz Konsultativni izveštaj odrazio očekivani stepen poboljšanja efikasnosti u operativnim troškovima OSP/OT-a i OSD-a, i faktor podele ušteta koji se primenjuje za uštete koje premašuju faktor efikasnosti, gde je predložio da faktor efikasnosti bude od 1.5% - 2% godišnje za operativne troškove (OPEX) kontrolirajući za KOSTT (OSP/OT) i KEDS (OSD) za RP3.
- RUE je u Konsultativnom izveštaju predložio da će se faktor podele ušteta za uštete koje premašuju faktor efikasnosti za troškove održavanja i popravke podeliti između licenciranih i potrošača prema faktoru 50/50. U slučaju troškova koji prelaze dozvoljeni nivo, oni će biti pokriveni od licenciranih u skladu sa Pravilima o prihodima.
- RUE je, unutar javnog konsultativnog roka za faktor efikasnosti za Operatora sistema prenosa, Operatora sistema i Operatora tržišta, kao i Operatora sistema distribucije, primio komentare od zainteresovanih strana koje je predstavio u Završnom izveštaju.
- RUE je dana 07. novembra 2022. - objavio Završni izveštaj - Faktor efikasnosti i odgovore na komentare, predstavljenih od zainteresovanih strana, u vezi sa Konsultativnim izveštajem.
- OSP/OT takođe i OSD-a su dali detaljne odgovore na predlog o Faktoru efikasnosti predloženog od RUE.
- OSP/OT je predložio da se faktor efikasnosti treba postavi na nulu, predstavljajući obrazloženja kao u nastavku: RUE bi trebao na specifičan način uključiti pet od pitanja podignuta od KOSTT u njihovom izveštaju dana 29. jula 2022.; Nivo faktora efikasnosti je postavljen na arbitraran način na 1.5% u prethodnim revizijama tarifa koristeći metodologiju stvorenu uglavnom za visoko razvijene zemlje; KOSTT naglašava da kao državna kompanija nema dovoljno fleksibilnosti da upravlja troškovima, kao što su broj i plate radnika, pregovaranje cena sa snabdevačima itd.; i Ograničenja gotovine imala su uticaj na KOSTT u prošlosti, rezultirajući na odlaganje ili poništavanje projekata održavanja.

- RUE naglašava da zbog nedostatka kompatibilnih standardizovanih izračunavanja, RUE na osnovu podataka izveštenih od licenciranih u prethodnom realizovanom periodu, procenjuje da kompanije posluju na graničnim nivoima ili blizu granice (granični nivoi).
- RUE procenjuje da je KOSTT državni operator, ima nivo nezavisnosti u organizovanju i zapošljavanju osoblja. Štaviše, KOSTT je takođe u mogućnosti da poveća efikasnost nabavke ostajući u liniji sa državnim uputstvima o praksama nabavke da bi se obezbedila veća konkurencija od snabdevača.
- RUE procenjuje da kompanije koje posluju na monopolističkom tržištu, i posebno državne kompanije, nisu izložene na pritiscima konkurentskih tržišta. Tako, veruje da efekti konkurentnih tržišta ka povećanju efikasnosti trebaju se simulirati kroz Faktor efikasnosti.
- OSD je u svojim komentarima naglasio da se ne slaže sa predlozima RUE-a o Faktoru efikasnosti i predlaže da se faktor efikasnosti ne sprovodi, predstavljajući svoje argumente kao u nastavku: OSD je smanjio operativne troškove u prvom regulatornom periodu sa 11% na kumulativan način, dok u drugom regulatornom periodu sa 8% drugih smanjujući na nulu mogućnost dodatne efikasnosti za godine u nastavku. Imalo je prosečan godišnji rast aktivnih klijenata od 4%, što odgovara sa postotkom dodavanja klijenata po glavi radnika. OSD-a je povećao efikasnost maksimizirajući rad po glavi radnika i minimizirajući trošak usluge i inflacije u avgustu 2022. na području EU-a dostigla na 9.1% u poređenju na jul 2022. od 8.9% što daje signale kontinuiranog rasta cena. Tokom utvrđivanja faktora efikasnosti u operativnim troškovima, regulator treba uzeti u obzir trenutne troškove, ekonomska očekivanja cena kako bi obezbedio finansijsku stabilnost kompanije što se tiče gotovina.
- RUE procenjuje da zbog nedostatka kompatibilnih standardizovanih izračunavanja, RUE na osnovu podataka izveštenih od licenciranih u prethodnom realizovanom periodu, procenjuje da kompanije rade na graničnim nivoima ili blizu granice (frontier). RUE je već procenio da OSD radi na nivoima blizu granice i priznao da oko 1.6% je smanjio operativne troškove po godini za drugi regulatorni period. Tako, faktor efikasnosti od 1.5-2% bazira se na pomeranju granice, čija se vrednost utvrđuje na osnovu rasuđivanja stručnjaka i na osnovu faktora efikasnosti postavljenih od drugih regulatora. Pomeranje granice pretpostavlja da iako su kompanije dostigle vrhunac svoje efikasnosti u prethodnim godinama, zbog ekonomije obima, novih inovacija i novih tehnologija, kompanije mogu povećati dalje njihovu efikasnost.
- RUE je stavio do znanja da ne primenjuje „Kraovidno ponašanje“ prema licenciranima kada daju rezultate u kratkom roku, ali mogu loše uticati u budućnosti (npr.: smanjenje troškova za osoblje, smanjenje razvoja novih proizvoda & usluga, kupovina jeftinih materijala slabijeg kvaliteta kako kompanija ne bi prekoračila svoj budžet) itd.
- RUE ocenjuje da se povećanje cena roba i usluga, kao i efekat inflacije, tretiraju prilagođavajući osnovnog OPEX-a za godišnji HICP (Harmonizovani indeksi cena potrošnje) i ne utiču na faktor efikasnosti (eng. HICP - Harmonized Indices of Consumer Prices). Stoga, komentari KEDS-a nisu rezultirali promenom od početnog predloga RUE-a.

- Na osnovu datih odgovora, ostaje konačni predlog RUE-a da se treba sprovesti Faktor efikasnosti za OPEX od 1.5% godišnje za Operatora sistema prenosa, Operatora tržišta (OSP/OT) kao i za Operatora sistema distribucije (OSD) tokom RP3. Ovo je u skladu sa proširenja za faktora efikasnosti baziranih na regulatornim odlukama u regionu kao i ima podršku u poređenju sa regionalnim učinkom operatora mreže.
  - RUE je u konačnom predlogu nakon razmatranja i komentara odlučio da će se faktor deljenja uštede za uštede koje premašuju faktora efikasnosti za troškove popravke i održavanja podeliti između licenciranih i potrošača prema faktoru 50/50. U slučaju troškova koji premašuju dozvoljeni nivo, oni će biti pokriveni od licenciranih u skladu sa Pravilima o prihodima na snazi.
  - Odbor RUE, nakon procene i analiziranja relevantnih izveštaja i nakon razmatranja komentara primljenih od strana, oslanjajući se na zakonske odredbe pomenute u uvodu ove Odluke, odlučio je kao u odredbi ove Odluke.
- III.** Odluka se donosi i objavljuje na službenim jezicima u Republici Kosovo.
- IV.** Odluka stupa na snagu danom usvajanja od Odbora RUE-a, i ista biće objavljena na službenu elektronsku stranicu RUE-a.

Pravni savet: Strana nezadovoljna ovom odlukom može pokrenuti upravni spor u nadležnom sudu, trideset (30) dana, od dana prijema Odluke ili dana njenog objavljivanja na elektronskoj stranici RUE-a, šta god da se desi poslednje.

Odbor RUE-a:

_____
Ymer Fejzullahu, predsedavajući

_____
Selman Hoti, član

_____
Izet Rushiti, član

_____
Lutfije Dervishi, članica

_____
Gani Buçaj, član

Odluka se dostavlja:

- (KOSTT A.D.),
- (KEDS A.D.) i
- Arhivi RUE-a.